

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/familie-hand-im-freien-irland-1636615/>.

Creștem Copii Sănătoși

Cum contribuim la îmbunătățirea
dezvoltării copiilor

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 779318. This presentation represents the author's views only and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

© Frantz et al., 2020 for the RISE project; open access lecture under Creative Commons license, on behalf of any co-authors: [Creative Commons Attribution-NonCommercial license \(CC BY-NC 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

*Note: Only non-PLH holders were involved in the development of the lecture to ensure independence of authors.

Prezentarea generală a Sesiunii

- **Subiect nr.1:** Etapele de dezvoltare ale copilului
- **Subiect nr.2:** Factorii potențiali de risc pentru comportamentul sau starea emoțională a copilului
- **Subiect nr.3:** Resurse și factori de protecție
- **Subiect nr.4:** Sfaturi: Ce pot face părinții pentru a promova dezvoltarea copilului

1. Etapele de dezvoltare ale copilului

- Etape ale dezvoltării fizice, cognitive, emoționale, și sociale ale copilului
- Un anumit nivel de dezvoltare se potrivește majorității copiilor dintr-un grup de vîrstă DAR fiecare copil este diferit și poate ajunge la un anumit nivel mai devreme sau mai tîrziu decît alți copii

➡ Variabilitate vastă între copii

2 ani

Relațional

Este atașat de părinți și frați, surori
Se joacă împreună cu alți copii

Social

Încearcă din greu să fie independent
Nu este capabil să se împartă cu alții
Imită limbajul și comportamentul adulților apropiați

Cognitiv

Înțelege noțiuni simple de timp
Îndeplinește cerințe simple
Se joacă „să pretindem că”
Utilizează propoziții din 2 cuvinte

Emoțional

În mod constant cere atenția celor din jur
Încă nu este capabil să își controleze sentimentele
Face crize de isterie când este frustrat

Fizic

Aleargă, merge pe scări
Folosește fermoarul, construiește turnuri din 4-6 piese
Mănâncă alimente solide

Imaginea nr.1 ăreluară de pe: <https://pixabay.com/de/photos/kinder-junge-see-wasser-spielen-1440526/>; Imaginea nr.2 preluată de pe: <https://pixabay.com/de/photos/kind-seifenblasen-kinder-spa%C3%9F-1241817/>

American Psychological Association. ACT Factsheets and Handouts. Disponibil la <https://www.apa.org/act/resources/fact-sheets/>. Bornstein, M. H.; Lamb, M. E. Developmental Psychology (1999). An Advanced Textbook. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 4th ed. Department of Social Development and UNICEF. (2008). Parental/Primary caregiver capacity building training package. Disponibil la: https://www.unicef.org/southafrica/SAF_resources_parents.pdf (Accessed: 16 March 2020).; US Department of Health and Human Services. Centers for Disease Control and Prevention. CDC's developmental milestones. <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/milestones/index.html>.

3 ani

Imaginea nr.1 preluată din:
<https://pixabay.com/de/photos/m%C3%A4dchen-kinder-tulpen-niederlande-739071/>; Imaginea nr.2 preluată din:
<https://pixabay.com/de/photos/kinder-dreirad-spielzeug-1217246/>

Relațional

Este încă atașat de părinți și frați
Începe să dezvolte relații cu alți copii și persoane care au grijă de ei
Obiecte tranzitorii

Social

Încearcă să imită comportamentul adulților
Invetează jocuri
Se alătură la jocurile altor copii

Cognitiv

Crează scenarii & prieteni imaginari
Gîndește concret, procesează informația cu ajutorul simțurilor
Utilizează propoziții complete, adresează multe întrebări

Emoțional

Încearcă să controleze emoțiile
Dezvoltă abilitatea de a controla emoțiile cu ajutorul părinților

Fizic

Prinde obiecte
Ține creioanele cu încredere, desenează chipuri
Începe să controleze funcțiile corpului
Mănîncă cu lingura și furculița

American Psychological Association. ACT Factsheets and Handouts. Disponibil la: <https://www.apa.org/act/resources/fact-sheets/>. Bornstein, M. H.; Lamb, M. E. Developmental Psychology (1999). An Advanced Textbook. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 4th ed. Department of Social Development and UNICEF. (2008). *Parental/Primary caregiver capacity building training package*. Disponibil la: https://www.unicef.org/southafrica/SAF_resources_parents.pdf (Accessed: 16 March 2020).; US Department of Health and Human Services. Centers for Disease Control and Prevention. CDC's developmental milestones. <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/milestones/index.html>.

4-5 ani

Imaginea nr.1 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/m%C3%A4dchen-vater-portr%C3%A4t-augen-1641215/>; Imaginea nr.2 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/m%C3%A4dchen-kinder-kleinkind-jugend-3402351/>

Relațional

Mai independent față de persoanele care îl îngrijesc
 Începe a dezvolta relații, de ex. recunoaște semenii ca prieteni

Social

Socializează cu copii de aceeași vârstă
 Se joacă cu alți copii

Cognitiv

Descoperă lumea prin intermediul jocului
 Curios să afle despre el și despre împrejurimi
 Înțelege ce este bine și rău, poate urma reguli simple

Emoțional

Compătimește prietenii de joacă care par triști
 Are nevoie de mai puțin contact fizic
 Încă își exprimă emoțiile fizic dar obține mai mult auto-control

Fizic

Menține echilibru, leagă șireturile
 Încheie/descheie nasturi
 Se urcă, sare, saltă
 Obține rezistență la microbi

American Psychological Association. ACT Factsheets and Handouts. Disponibil pe: <https://www.apa.org/act/resources/fact-sheets/>. Bornstein, M. H.; Lamb, M. E. Developmental Psychology (1999). An Advanced Textbook. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 4th ed. Department of Social Development and UNICEF. (2008). Parental/Primary caregiver capacity building training package. Accesibil la: https://www.unicef.org/southafrica/SAF_resources_parents.pdf (Accessed: 16 March 2020).; US Department of Health and Human Services. Centers for Disease Control and Prevention. CDC's developmental milestones. <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/milestones/index.html>.

6-9 ani

Imaginea nr.1 preluată de pe: <https://pixabay.com/de/vectors/junge-mädchen-hand-in-hand-kinder-160168/>, Imaginea nr.2 preluată de pe: <https://pixabay.com/de/photos/kinder-mädchen-bleistift-zeichnung-1093758/>

Relațional

Relații strânse cu persoane din afara familiei (prieteni)

Social

A interacționat cu grupuri de semeni
Și-a îmbunătățit abilitatea de auto-control

Cognitiv

Dezvoltă propriile opinii și are un concept propriu mai larg
Procesează concepte abstracte
Citește și scrie povestioare simple

Emoțional

Își dorește mai multă libertate emoțională din partea părinților
Poate să își controleze mai bine emoțiile
Își exprimă dragostea prin împărtășirea lucrurilor și discuții

Fizic

Conduce o bicicletă
Scrie litere mici în interiorul rîndurilor
Schimbarea dinților de lapte

American Psychological Association. ACT Factsheets and Handouts. Disponibil la: <https://www.apa.org/act/resources/fact-sheets/>. National Center on Birth Defects and Developmental Disabilities. Division of Human Development and Disability. (2020a). *Middle childhood (6-8 years of age) - Positive parenting tips for healthy child development*. Disponibil la: <https://www.cdc.gov/ncbddd/childdevelopment/positiveparenting/middle.html> (Accessed: 16 March 2020); Bornstein, M. H.; Lamb, M. E. *Developmental Psychology* (1999). An Advanced Textbook. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 4th ed. Department of Social Development and UNICEF. (2008).

Dezvoltarea Copilului MESAJ DE REȚINUT

- Fiecare copil este unic în felul său și se poate dezvolta mai devreme/târziu decât alți copii
- Jocul este un element important în procesul de dezvoltare a copilului (cu persoanele care îl îngrijesc sau cu alți copii)
- Comunicarea cu copiii, poveștile, rimele și cântecele sunt importante pentru dezvoltarea vocabularului și a abilităților de comunicare
- Alimentația potrivită și exercițiile sunt importante pentru dezvoltarea fizică
- Conștientizarea și monitorizarea etapelor de dezvoltare pot contribui la identificarea unor posibile întârzieri și oferirea suportului necesar

Care sunt factorii potențiali de risc în cazul problemelor emoționale sau de comportament ale copiilor?

Imaginea nr.1 preluată de pe:
<https://www.piqsels.com/de/public-domain-photo-ffymz>
Imaginea nr.2 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/faust-beule-junge-au%C3%99Ferhalb-faust-933916/>

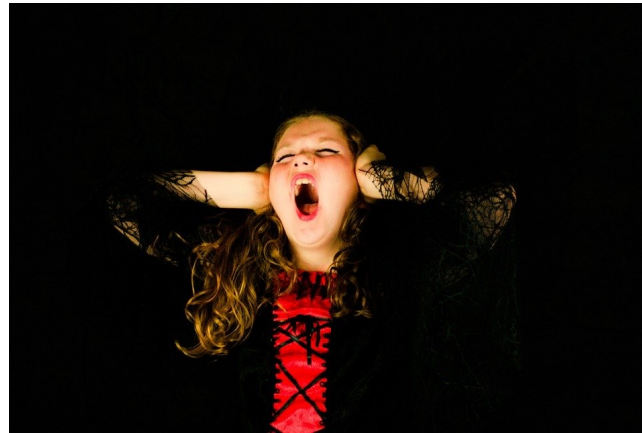

Probleme de sănătate mentală ale copilului

- Este absolut normal ca copiii uneori să fie neascultători
- Dacă problemele emoționale și cele de comportament ale copilului afectează calitatea vieții copilului și/sau a familiei: ar fi bine să cereți ajutorul specialiștilor înainte ca situația să se agraveze

Factorii potențiali de risc

- Abilitățile cognitive ale copilului
- Trăsăturile de personalitate și temperamentul copilului

Imaginea nr.1 preluată din:
<https://pixabay.com/de/photos/schrei-kinder-m%C3%A4dchen-menschen-1819736/> Imaginea nr.2 preluată din:
<https://www.piqsels.com/de/public-domain-photo-ffymz>

BMA Board of Science (2013). *Growing up in the UK – Ensuring a healthy future for our children. Chapter 7: Emotional and behavior problems.* Disponibil pe: http://bmaopac.hosted.exlibrisgroup.com/exlibris/aleph/a23_1/apache_media/5BHG12CPEIGNRJM8TV5AR58BGD252.pdf (Accessed: 16 March 2020); Campbell, S.B. (2006). *Behavior problems in preschool children – Clinical and developmental issues.* New York: The Guilford Press. Frantz & Heinrichs (2014) Umgebungsgebundene Förderung: Eltern als Zielgruppe. In: *Entwicklungsförderung im Kindesalter.*

Factorii potențiali de risc

- Lipsa somnului

- Alimentația
nesănătoasă

Imaginea nr.1 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/baby-mädchen-schlafen-kinder-1151348/>. Imaginea nr.2 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/kind-essen-mais-gesundheit-benqel-559415/>

World Health Organization (2009). *Infant and young child feeding*. Disponibil la:
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44117/9789241597494_eng.pdf;jsessionid=8A0D898CF6498CF95BD63DoEBF37B1BD?sequence=1 (Accessed: 16 March 2020); World Health Organization. Regional Office for Europe. European Centre for Environment and Health (2004). *WHO technical meeting on sleep and health*. Disponibil la:
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/114101/E84683.pdf (Accessed: 16 March 2020).

Factorii potențiali de risc

- Sărăcie, șomaj, condiții de viață nefavorabile
- Lipsa suportului social
- Divorț, monoparentalitate

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/geldbeutel-geldb%C3%B6rse-geld-finanzen-3548021/>

BMA Board of Science (2013). *Growing up in the UK – Ensuring a healthy future for our children. Chapter 7: Emotional and behavior problems.* Disponibil la: http://bmaopac.hosted.exlibrisgroup.com/exlibris/aleph/a23_1/apache_media/5BHGI2CPEIGNRJXM8TV5AR58BGD252.pdf Frantz & Heinrichs (2014) Umgebungsgebundene Förderung: Eltern als Zielgruppe. In: *Entwicklungsförderung im Kindesalter.*

Factorii potențiali de risc

- Consumul de droguri și alcool în familie
- Boli mintale sau cronice ale unui părinte
- Conflictele dintre părinți
- Nivel ridicat de stres
- Deținerea în închisoare a unui membru de familie

Imaginea nr.1 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/illustrations/streit-mann-frau-kinder-4661515/> Imaginea nr.2 preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/depression-psychische-gesundheit-824998/>

BMA Board of Science (2013). *Growing up in the UK – Ensuring a healthy future for our children. Chapter 7: Emotional and behavior problems.* Disponibil la:
http://bmaopac.hosted.exlibrisgroup.com/exlibris/aleph/a23_1/apache_media/5BHGl2CPEIGNRJXM8TV5AR58BGD252.pdf Frantz & Heinrichs (2014) Umgebungsgebundene Förderung: Eltern als Zielgruppe. In: Entwicklungsförderung im Kindesalter.

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/mann-hand-schlagen-gewalt-kind-349265/>

Factorii potențiali de risc

- Relația părinte-copil: Lipsa suportului emoțional /atașamentul
- Inconsecvența comportamentului părinților
- Pedepse severe (de ex.: pedeapsa fizică)
- Comunicarea în familie și conflictele în familie
- Abuzul sexual
- Atașament nesigur

BMA Board of Science (2013). *Growing up in the UK – Ensuring a healthy future for our children. Chapter 7: Emotional and behavior problems.* Available at: http://bmaopac.hosted.exlibrisgroup.com/exlibris/aleph/a23_1/apache_media/5BHG1zCPEIGNRJXM8TV5AR58BGD252.pdf Frantz & Heinrichs (2014) Umgebungsgebundene Förderung: Eltern als Zielgruppe. In: Entwicklungsförderung im Kindesalter.

Resurse și factori de protecție

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 779318. This presentation represents the author's views only and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Resurse și factori de protecție

- Relație pozitivă cu cel puțin un părinte (sau îngrijitor)
- Familie unită
- Stil parental autoritar
  - Căldură, acceptare
  - Reguli clare și limite
- Structură clară a zilei cu rutine de familie constante

Pe scurt: ce influențează dezvoltarea copilului

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/h%C3%A4nde-freundschaft-freunde-kinder-2847508/>

Sfaturi: ce pot face părinții pentru a promova dezvoltarea copilului?

THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD: <https://www.unicef.org/media/60981/file/convention-rights-child-text-child-friendly-version.pdf>; German Insitute for human rights. <https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/en/project-childrens-rights-in-development/faqs/which-childrens-rights-are-addressed-in-the-crc/>

Asigurați-vă că copiii beneficiază de drepturile lor!

CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI: <https://www.unicef.org/media/60981/file/convention-rights-child-text-child-friendly-version.pdf>;

Asigurați-vă
că copiii
beneficiază de
drepturile lor!

- **Drepturi de dezvoltare și estimative**
  - Copiii au dreptul la viață calitativă, servicii medicale, siguranță socială, și educație
- **Drepturi de protecție**
  - Copiii trebuie protejați de violență fizică și mintală, neglijare, exploatare și abuz
  - Copiii beneficiază de protecție sporită în conflictele armate, cum ar fi refugiații sau în timpul catastrofelor
- **Drepturi de participare**
  - Copiii își pot exprima liber opiniile
  - Copiii au dreptul de a fi ascultați și de a avea propriile păreri
  - Copiii au dreptul la timp liber, de a participa la evenimentele culturale și artistice

Ce pot face părinții

- **Atenție pozitivă selectivă** pentru fiecare copil în parte pentru o perioadă scurtă de timp
- **Jucați-vă** cu copilul: lăsați copilul să dirijeze jocul
- **Vorbiți** cu copilul (despre ziua petrecută, activități, sentimente)

Department of Social Development and UNICEF. (2008). *Parental/Primary caregiver capacity building training package*. Disponibil la: https://www.unicef.org/southafrica/SAF_resources_parents.pdf (Accessed: 16 March 2020); National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. 2016. *Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/21868>.

Ce pot face părinții

- **Consolidarea pozitivă**
  - Lăudați copilul pentru a încuraja comportamentul pozitiv
  - Utilizați recompense pentru comportamentele care par destul de dificile pentru copilul dvs.

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/m%C3%A4dchen-mutter-tochter-menschen-2480361/>

Department of Social Development and UNICEF. (2008). *Parental/Primary caregiver capacity building training package*. Disponibil la: https://www.unicef.org/southafrica/SAF_resources_parents.pdf (Accessed: 16 March 2020).
National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. 2016. *Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/21868>.

Măgarule! Tu știi foarte bine că eu nu vreau să aud acest cuvânt urât în casa noastră!

Stabilirea limitelor

- Oferirea instrucțiunilor în mod eficient
- Stabilirea regulilor și rutinelor consecvente
- Fiți conștienți de faptul că sunteți modelul de comportament pentru copilul dvs.

- **Gestionarea comportamentelor dificile**
  - Redirecționarea comportamentelor negative spre cele pozitive
  - Aplicarea tehnicii de ignorare pentru comportamentele de solicitare și de căutare a atenției negative
  - Utilizarea consecințelor pentru neascultare
  - Rezolvarea conflictelor

Amintiți-vă că: serviți drept model pentru copilul dvs.

De câte ori ți-am zis să nu lovești copiii mai slabi fizic decât tine!

Vă mulțumesc pentru atenție!

Dacă aveți nevoie de ajutor:

- Resursa A specific pentru țară (de ex. servicii de consiliere, psiholog, ...)
  - Resursa B
  - Resursa C

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 779318. This presentation represents the author's views only and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Imagine preluată de pe:
<https://pixabay.com/de/photos/kinder-farben-nepal-indien-finger-3194977/>

